

Facultat de Ciències de la Comunicació

Treball de fi de grau

Títol

Televisades

Un documental sobre la visibilització de la violència masclista als mitjans

Autor/a

Marina Guillamón Pérez

Tutor/a

Maite Soto Sanfiel

Departament Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació

Grau Periodisme

Tipus de TFG Projecte

Data 31/05/2017

Universitat Autònoma de Barcelona

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:

Televisades

Un documental sobre la visibilització de la violència masclista als mitjans

Castellà:

Televisadas

Un documental sobre la visibilización de la violencia de género en los medios

Anglès:

Televised

A documentary on the violence against women media treatment

Autor/a:

Marina Guillamón Pérez

Tutor/a:

Maite Soto Sanfiel

Curs:

2016/17

Grau:

Periodisme

Paraules clau (mínim 3)

Català:

violència masclista, masclisme, discriminació, tractament informatiu, mitjans, documental

Castellà:

violencia machista, machismo, discriminación, tratamiento informativo, medios, documental

Anglès:

violence against women, sexism, discrimination, news treatment, media, documentary

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

Documental sobre la visibilització i el tractament de la violència masclista a la televisió, on s'analitzen i es debaten les possibles conseqüències del mal tractament informatiu en víctimes, però també en la possible perpetuació de la violència masclista. Compta amb entrevistats del camp del periodisme i la comunicació, però també amb membres d'associacions de suport a les dones que han patit violència masclista.

Castellà:

Documental sobre la visibilización y el tratamiento de la violencia machista en la televisión, en el que se analizan y se debaten las posibles consecuencias de un mal tratamiento informativo en víctimas, pero también en la posible perpetuación de la violencia machista. Cuenta con entrevistados del campo del periodismo, pero también con miembros de asociaciones de soporte a las mujeres que han sufrido violencia machista.

Anglès:

Documentary about the visibilization and treatment of the men's violence against women in TV, in which possible consequences of a bad treatment on women, but also on the possible perpetuation of this sexist violence, are analysed and debated. It has interviewees from the journalism and communication field, but it also has members from associations that give support to women who have suffered men's violence against women.

*“Hem de prendre partit.
La neutralitat sempre ajuda a l'agressor, mai a la
víctima.
El silenci encoratja sempre al turmentador, mai al
turmentat.”*

Elie Wiesel
Escriptor, supervivent dels camps de concentració nazis

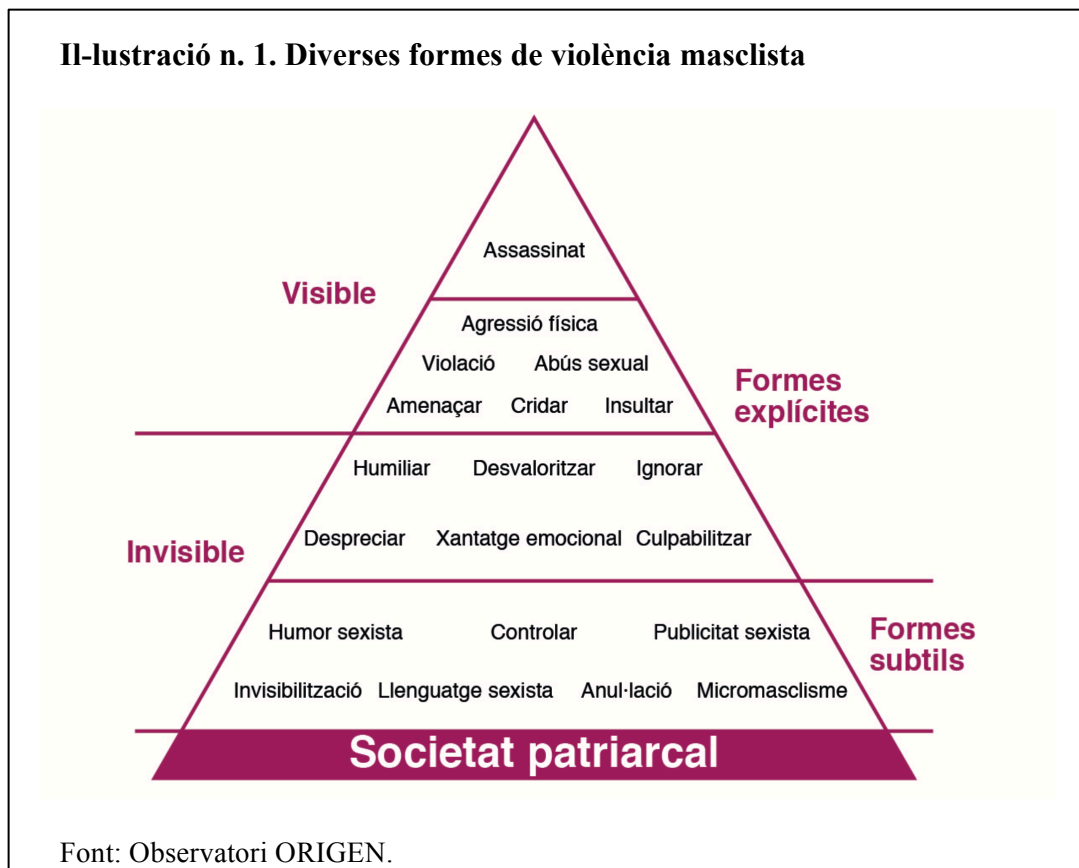
1. Índex

1. Índex	2
2. Introducció	3
3. Marc teòric.....	9
3.1. Sobre els mitjans i la violència de gènere.....	9
3.1.1. Referents històrics.....	9
3.1.2. Agenda setting i framing	10
3.1.3. Victimització i culpabilització de les dones	14
3.1.4. L'efecte narcotitzant dels mitjans i l'efecte imitació.....	15
3.2. Narrativa i format	19
3.2.1. El documental	19
4. Presentació formal del projecte	22
4.1. Pre-producció.....	22
4.1.1. Documentació.....	22
4.1.2. Personatges	23
4.1.3. Equip tècnic	26
4.1.4. Equip humà.....	27
4.1.5. Pressupost del projecte	28
4.1.6. Calendari de treball.....	29
4.2. Post-producció	33
4.2.1. Muntatge	33
4.2.2. Els recursos audiovisuals del documental	34
4.3. Emissió i comercialització.....	35
4.3.1. Col·laboració amb les ens entrevistades.....	36
4.3.2. El documental a concurs: Barcelona Visual Sound.....	36
4.3.3. L'emissió del documental en televisió	37
5. Conclusions.....	38
6. Referències	40

2. Introducció

Aquest Treball de Fi de Grau ha estat realitzat per una de les moltes supervivents de la violència masclista. Quan em va passar, vaig tenir problemes per identificar-la i per denunciar-la i aquest va ser un dels factors que més va dificultar la meua recuperació. Un cop curada, vaig decidir començar a investigar, vaig preguntar a dones del meu voltant i em vaig adonar que la majoria d'elles també n'havien estat víctimes, però tampoc acabaven d'estar segures d'haver-ne patit. Després de la meua pròpia experiència, i de nombroses converses amb altres víctimes, vaig observar que, quan no hi havia una violació, una pallissa o un agressor desconegut, resultava complicat identificar l'agressió, i no vaig poder evitar preguntar-me si els mitjans tenien alguna cosa a veure amb els esquemes preestablerts sobre la violència de gènere.

En aquest sentit, l'Observatori Regular per la Igualtat de Gènere en Noticiaris (ORIGEN) va realitzar un estudi en què va analitzar les cadenes de televisió TVE, Antena 3, Cuatro, La Sexta, Telecinco i TV3. D'aquest estudi, mitjans com la Directa es van arribar a titular “*Sense assassinat no hi ha notícia*”, ja que després de l'anàlisi, els experts d'ORIGEN van arribar a la conclusió de que als noticiaris hi havia una “*escassa presència de les notícies masclistes quotidianes que estan a la base de les violències socials que culminen en femicidis.*”(ORIGEN, 2017, p.11)

Seguint aquest anàlisi, que determinava que l'elaboració de la informació no és neutre de cap manera, ja que les notícies s'escriuen per periodistes que tenen el seu propi sistema de valors i que són ells els que s'encarreguen de decidir quina informació donen, quina subratllen i quina ometen, resulta impossible obviar el gran efecte dels mitjans de comunicació. D'aquesta manera, si els mitjans influeixen en definir què és agressió i que no ho és, també poden provocar que certs agressors sentin impunitat i que certes víctimes no detectin l'agressió quan s'està portant a terme.

Un dels altres factors que em van portar a escollir aquesta temàtica va ser la magnitud del problema. L'any 2013 l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va publicar un informe en què definia la violència contra la dona com “un problema de salut global de proporcions epidèmiques” (OMS, 2013, p. 35). En l'informe, l'OMS preveia que al

voltant d'un 35% de totes les dones experimentaran violència, ja sigui dins de la parella o fora d'ella, en algun moment de les seves vides. Pel que fa a l'impacte de la violència sobre la salut física i mental de dones i nenes, l'informe determinava que les seves conseqüències podien comportar la mort, lesions, depressió, problemes amb l'alcohol, infeccions de transmissió sexual, embaràs no desitjat i avortament i bebès amb poc pes al néixer (OMS, 2013, p. 35).

L'any 1993, la Declaració sobre la eliminació de la violència contra la dona, de les Nacions Unides, va ser la primera en definir la violència contra la dona. A més a més, en fer-ho, va incloure al concepte de violència contra la dona tots aquells actes de violència que es basessin únicament en el fet de ser dones. En ella, aquest tipus de violència es descrivia com:

“Tot acte de violència basat en la pertinència al sexe femení que tingui o pugui tenir com a resultat un dany o patiment físic, sexual o psicològic per la dona, així com les amenaces de tals actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeixen en la vida pública com en la vida privada.”

(ONU, 1993, p. 2)

A més a més, l'informe també exposava i reconeixia que la violència contra la dona es un mecanisme social que serveix per aconseguir subordinar a la dona respecte l'home. (ONU, 1993, p. 2) .

Les Nacions Unides no van ser només les primeres en definir la violència de gènere, si no que alhora la van catalogar com a problema social. La psicòloga Francisca Expósito, seguint aquesta línia de pensament, explicava que segons la seva pròpia experiència professional i la literatura consultada, la violència és un recurs que els homes tenen en

la seva disposició en cas de que “la necessitin”, i que es deixa que, en cada cas en qüestió, siguin els propis homes els qui decideixen quan és necessari. (Expósito, 2011, p. 48)

La legislació espanyola, l’any 2004, va incloure altres formes de violència masclista en la seva definició de violència de gènere, en la llei de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, en la que afirmaria:

“La violència de gènere a la que es refereix la present Llei comprèn tot acte de violència física i psicològica, incloses les agressions a la llibertat sexual, les amenaces, les coaccions o la privació arbitrària de llibertat.” (BOE, Ley Orgánica 1/2004, p. 42168).

En el cas de la legislació catalana, la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista va crear l’any 2008, una descripció més àmplia on hi incorporava tot aquell tipus de violència contra les dones. D’aquesta manera, s’hi seguia emmarcant la violència física, però també s’hi incorporaven la violència psicològica, la sexual i la econòmic. A més a més, l’àmbit de la violència no es limitava a les relacions afectives, sexuals i de parella, si no que s’incorporaven els àmbits familiar, laboral i sociocomunitari Així, el govern català va passar a acostar-se a la definició de violència de gènere de la Organització de les Nacions Unides (DOGC, Llei 5/2008, p. 34426).

Segons les darreres dades publicades per el Govern d’Espanya, en els casos de violència sexual, un 56,5% dels agressors són coneguts per la víctima i un 23,9% dels agressors són familiars. Per el contrari, únicament un 18,8 dels agressors són desconeguts. Tot i això, en la televisió destaquen principalment els casos de violadors en sèrie, retratant

principalment les agressions sexuals per part de desconeguts. (Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, 2015, p. 287)

Finalment, el cas de Juan Sergio Oliva Gómez, un home sevillà que va matar els seus dos fills i que presumptament, segons va publicar el Diari ABC el 24 de Febrer de 2017, hauria amenaçat prèviament que “*faría el mateix que José Bretón*” ens va obrir una nova incògnita en aquest documental: existeix l’efecte d’imitació en els casos de violència masclista?

Aquest efecte imitació que poden provocar els mitjans està més que establert en les informacions de morts per suïcidi. Tal com explica la Organització Mundial de la Salut (OMS) una de les primeres associacions que es coneixen entre el suïcidi i els mitjans de la comunicació és aquest efecte, que rep el seu nom per la novel·la de Goethe “*Leiden des jungen Werther*”, on el protagonista s’acabava suïcidant després d’un amor infortunat, una conducta que van imitar poc després de la seva publicació molts joves. (OMS, 2000, p. 6)

De la mateixa manera en que amb els casos de mort per suïcidi es parla d’un efecte Werther, creiem que, especialment en casos mediàtics com el de Bretón, resulta necessari veure si el seguiment mediàtic i la dispersió de detalls morbosos o escabrosos pot obrir una porta a agressors potencials.

La magnitud de la violència masclista i la fatalitat de les conseqüències d’un mal tractament informatiu de la mateixa fan que resulti improrrogable l’anàlisi de la influència dels mitjans de comunicació en el context de la violència masclista, per tal

d'evitar-ne un impacte negatiu però també per tal de reduir-la mitjançant la informació, la prevenció i la conscienciació. És per això que es realitzarà un documental amb l'objectiu de respondre totes aquestes incògnites, per analitzar fins a quin punt els mitjans exerceixen influència en la identificació de la violència masclista, si poden ajudar a la prevenció i com haurien d'actuar per eliminar la xacra mundial que suposa la violència de gènere.

Per tal de respondre a totes aquestes preguntes, el documental comptarà amb entrevistes a diversos experts del món de la comunicació, però també donarà veu als membres d'associacions contra la violència masclista i a les supervivents. Però abans, serà necessària la lectura de diversos estudis i investigacions, un ampli procés de documentació que serveixi de fonament per poder preparar les entrevistes. En aquest treball escrit, es podrà veure el procés de creació d'aquest documental, des de la documentació fins la emissió.

Vull agrair a tots aquells que m'han ajudat en el documental la seva col·laboració. A la meva tutora, la Maite Soto, que m'ha dotat d'un punt de vista extern que m'ha ajudat a distanciar-me i a agafar perspectiva sempre que ha estat necessari. També vull agrair a tots els meus entrevistats, Carme Figueras, Cristina Guiu, Glòria Escudero, Violeta García, Isabel Muntané, Otger Amatller, Anna Burgos, Míriam Vila i a les supervivents anònimes de la violència masclista la seva col·laboració. Finalment, vull agrair a totes les persones que lluiten contra la violència masclista la seva tasca, des de psicòlegs, experts i cossos policials fins als anònims que socorren a les víctimes quan es troben amb un cas proper.

3. Marc teòric

3.1. Sobre els mitjans i la violència de gènere

3.1.1. Referents històrics

Daniel Varona y Norman Gabarrón exposen que la violència de gènere, en un inici, restava al marge dels mitjans de comunicació fins a finals dels anys 70, en què la cobertura arriba caracteritzada per la presència de notícies de violència domèstica, que es presenta dins de la secció de successos com a un fet episòdic. A més a més, els autors remarquen també que aquesta cobertura episòdica tendeix a culpabilitzar a les víctimes mitjançant les anomenades blame tàctics, amb les que transmeten una idea errònia sobre les veritables causes de la violència de gènere i, de forma involuntària, responsabilitzen a la víctima dels fets (Varona i Gabarrón, 2015 p.7).

Anys després, el cas d'Ana Orantes es considera, per Varona i Gabarrón, com el detonant del canvi de tractament de la violència de gènere a Espanya. El cas d'Ana Orantes va resultar especialment polèmic perquè el seu exmarit la va matar després de que ella anés al programa *De tarde en tarde* del Canal Sur a denunciar els maltractaments que seguia patint del part del seu exmarit, amb qui es veia obligada a conviure., segons va assegurar el diari El Mundo el 18 de Novembre de 1997. Varona i Gabarrón especifiquen que aquest va suposar un canvi en el model de selecció de notícies, ja que els mitjans van deixar de triar les notícies segons els criteris de noticiabilidad i van passar a utilitzar uns criteris instrumentals, que perseguien el fi social de visibilitzar la violència de gènere, que havia restat al marge de la opinió pública. D'aquesta manera, la violència de gènere va passar a tenir un enfocament informatiu autònom en què es contextualitzen les informacions en marc d'aquest tipus

de violència, se n'augmenta la cobertura i es relacionen els casos entre sí i es professionalitzen les fonts (Varona y Gabarrón 2015, p. 7-9).

3.1.2. Agenda setting i framing

Maria Dolors Comas d'Argemir assegurava que un 69,7% dels ciutadans coneixen la violència de gènere per la televisió i, en canvi, només un 37,3% la coneixen per la premsa escrita. D'aquesta manera, la majoria dels ciutadans reben un concepte sobre la violència de gènere a través de la televisió. Aquesta influència, segons l'antropòloga, també la corroboren els periodistes, un 90,95% dels quals va respondre, en una enquesta realitzada a 90,95 periodistes, que els mitjans havien de contribuir en la prevenció de la violència de gènere per complir la seva funció social. A més a més, segons Comas d'Argemir, molt periodistes criticaven el pes del sensacionalisme i l'ús de terminologies diferents, que comporten la falta d'una clarificació conceptual (Comas d'Argemir 2014, p. 6).

En aquesta línia es situen les teories de l'agenda setting i del framing. Segons exposen Daniel Varona Gómez y Norman Gabarrón, com que els mitjans de comunicació són un escenari de debat dels problemes públics, tenen la funció de limitar i ordenar tots aquells temes que la població ha de percebre com a importants. Els autors associen, a nivell teòric, aquesta funció amb els efectes de l'agenda setting i del framing. L'agenda setting, segons els autors, és la funció que explica la influència dels mitjans en la jerarquització dels problemes de la societat. D'altra banda, els autors defineixen la teoria del framing, que ells anomenen dels marcs o de l'enquadrament, com l'efecte en la definició d'un problema social dels mitjans, que n'estableixen les causes, en distribueixen les responsabilitats i en delimiten les solucions. En aquest sentit, els autors també van observar que la variació de la preocupació ciutadana en referència a la

violència de gènere coincidia més amb els canvis en la intensitat de la cobertura mediàtica que amb la quantitat real de casos (Gómez i Gabarrón 2015, p.3-9).

Lohitzune Zuloaga afegeix que la teoria de l'agenda setting, que es va desenvolupar a partir dels anys 60, no explica tomés com els mitjans jerarquitzen els temes, si no que també mostra la influència dels mitjans per crear els estàndards que el públic pren com a base per avaluar qüestions polítiques i socials i per prendre decisions. Pel que fa referència al framing, l'autora explica que aquesta teoria també resulta útil per entendre els esquemes argumentatiu dels partits polítics quan argumenten el seu interès per un tema o expliquen les causes d'algun fenomen (Zuloaga Lojo, 2015, p.809).

Gómez, Gabarrón i Zuloaga coincideixen en l'existència de la capacitat dels mitjans per determinar quines són les preocupacions dels ciutadans i per establir, alhora, les causes d'aquestes preocupacions, distribuir-ne les responsabilitats i proposar-ne solucions. Tot i això, Zualoga Lojo va un pas més enllà i explica com els mitjans poden influir directament en l'agenda política. En el cas de la violència de gènere en l'àmbit espanyol i català, aquesta influència es pot veure plasmada dins de la legislació estatal i autonòmica, en les quals es va legislar per prevenir la violència de gènere en dues lleis que també contemplaven la influència dels mitjans en la definició de la violència de gènere com a problema social i en la creació d'una contextualització del fenomen.

En la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, l'Estat recollia en el Capítol 2 que els mitjans: *“Fomentaran la protecció i salvaguarda de la igualtat entre home i dona, evitant tota la discriminació entre ells”* (BOE, 2004, p.42170).

A més a més, la llei afegia:

“La difusió de les informacions relatives a la violència sobre la dona garantirà, amb la corresponent objectivitat comunicativa, la defensa dels drets humans, la llibertat i la dignitat de les dones víctimes de la violència i dels seus fills” i que, en particular “es tindrà una cura especial amb el tractament gràfic de les informacions” (BOE, 2004, p.42170).

La Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista, redactada per el Parlament de Catalunya, especifica que els mitjans de comunicació social gestionats o finançats per les administracions públiques de Catalunya han de:

“Donar a conèixer les notícies sobre esdeveniments relacionats amb la violència masclista, excloent-ne els elements que li puguin donar un caire morbós i que contravinguin als principis de la professió periodística a Catalunya” (DOGC, 2008, p.34440).

En aquest sentit, la llei catalana exigeix que els mitjans de comunicació mantinguin les notícies sobre la violència de gènere en la seva agenda, però a més a més, els demana uns criteris mínims per la correcta contextualització i presentació de les notícies.

Ambdues lleis parlen, alhora, de l'autorregulació periodística, que en el cas català es va gestionar per part del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC). En aquest sentit el consell, conjuntament amb l'Associació de Dones Periodistes (ADPE), el Col·legi de Periodistes de Catalunya, la Fundació Consell de la Informació de Catalunya (FCIC), l'Observatori de les dones en els mitjans de comunicació, la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, va redactar les *Recomanacions sobre el tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació*. En elles, es demanava que s'utilitzés un marc que contextualitzés la violència masclista com una

violació dels drets humans i com un atemptat contra la llibertat i la dignitat de les persones, que es fes visible la violència masclista que opera de forma més soterrada i que s'evités qualsevol relació de causa-efecte entre els fets i la procedència de les persones implicades, la seva situació sociocultural o les seves circumstàncies, perquè la violència masclista és un fenomen universal i estructural. En aquest sentit, aquest tipus de peticions i recomanacions per part del Consell de l'Audiovisual de Catalunya denoten una preocupació pel que fa a l'enquadrament i a la contextualització de les notícies de violència de gènere.

Tot i això, la periodista Llopis Susierra destacava que el percentatge anual de persones que consideren que la violència de gènere és un dels principals problemes socials disminueix progressivament enlloc d'augmentat. Segons l'autora, això demostra que és necessari un canvi del tractament de la violència masclista als mitjans de comunicació. Les millores proposades en aquest àmbit per Llopis Susierra, segueixen el mateix patró de les del CAC i es basen essencialment en la creació d'un context i d'un enfocament que contribueixin en mostrar la violència de gènere com un problema social. Un problema que, segons l'autora, només es pot eradicar mitjançant un coneixement profund que permeti qüestionar les estructures socials que possibiliten aquesta lacra (Llopis Susierra 2014, p.3-4).

Aquest aspecte descrit per Susierra rep també el suport de de Gómez Nicolau que a explica que quan s'analitza la violència de parella dins del marc de la llei i s'aïlla del gruix social, es sol relacionar aquest tipus de violència amb les característiques de les víctimes i dels agressors, deixant de banda aquelles explicacions que vincularien la violència de gènere amb els problemes del sistema social (Gómez Nicolau 2014, p. 45).

Seguint el pensament de Gómez Nicolau, aquesta violència seria llavors percebuda com a episòdica o anecdòtica i en cap moment es qüestionarien els fonaments estructurals de la societat que donen pas a aquests tipus de violències.

3.1.3. Victimització i culpabilització de les dones

Llopis Susierra detecta una fórmula estàndard en l'elaboració de notícies sobre violència de gènere que tendeix a debilitar la dona. En aquest sentit, l'autora descriu que les notícies es solen construir des de un punt de vista androcèntric, a partir del qual solen mencionar primer a l'agressor, que es mostra com a subjecte de l'acció, i a la dona en segon lloc, que es mostra com a receptora passiva (Llopis Susierra, 2014, p.18).

Susierra no és l'única en trobar un impacte negatiu de l'estructura de certes notícies en les dones, Gómez Nicolau també corrobora la imatge passiva que es dona de la víctima i explica que la manca d'agència amb la que es descriuen i es representen els personatges femenins és una de les principals línies d'anàlisi mediàtica en el camp de la representació. A més a més, el problema descrit per l'autora va més enllà. Susierra explica també que també hi ha anàlisis de notícies que apunten a la culpabilització de les víctimes per part dels mitjans. En aquest sentit, l'autora explica que aquesta culpabilització es basa en qüestionar la moralitat i el comportament social i sexual de la dona (Gómez Nicolau 2014: 111).

Gómez Nicolau expressava que tant la culpabilització de la víctima com la construcció de la figura de monstre, en referència a l'agressor, es troben entre les causes que exposen els mitjans. L'autora expressa que la violència de gènere es troba entre la quotidianitat i la extraordinarietat i que per això resulta complicat aproximar-s'hi

informativament, ja que si es corre el risc de que aquesta violència es codifiqui com un element quotidià i normalitzat o com a fet extraordinari (Gómez Nicolau 2014, p. 119).

Però el mal tractament periodístic no té conseqüències negatives en la percepció de la violència masclista de la societat únicament, a més a més pot afectar a les víctimes fins arribar a entorpir el seu procés de recuperació, tal com van descobrir la periodista Isabel Muntané i la psicòloga Violeta García en la investigació Dones Valentes. Aquesta investigació va analitzar els possibles efectes que podria tenir l'exposició de víctimes d'agressions sexuals a notícies de violència de gènere i en les seves conclusions exposava que, després d'haver llegit les notícies, les dones havien experimentat un malestar que havia arribat a perdurar dies, o fins i tot setmanes. A més a més, l'autora també remarcava que cap de les dones es va sentir físicament tranquil·la després de la lectura i fins i tot havien comportat la reexperimentació de sentiments negatius i de conductes d'evitació (Muntané i García, 2016, p.134).

3.1.4. L'efecte narcotitzant dels mitjans i l'efecte imitació

Gabriel Sánchez Rodríguez parla també de l'efecte narcotitzant dels mitjans. En aquest sentit, l'autor explica que de la mateixa manera que passa amb informacions sobre terrorisme, guerres o arribada massiva d'immigrants, el tractament reiterat de les informacions mitjançant falques com “un cas més...” o “un altre cas de...” té un efecte narcotitzant (Sánchez Rodríguez, 2008, p.11).

Zurbano Berenguer exposava que la violència de gènere es allò que els mitjans expliquen sobre ella, reflectint la influència dels mitjans i, en aquesta línia, explicava que per un anàlisi conscienciat i possibilista dels mitjans són essencials la tematització de la violència de gènere i el tipus d'enquadrament periodístic. L'autora, a més a més,

remarcava que diversos estudis ecològics havien apuntat a la multiplicació d'actes violents en els dies posteriors a la publicació d'informacions sobre assassinats de dones, tractades amb determinats enquadraments noticiosos (Zurbano Berenguer 2012, p. 26).

Marzabal Manresa també investiga en aquesta direcció i determina que certes informacions poden arribar a debilitar algunes inhibicions en persones que haguessin pogut reprimir les conductes agressives d'aquestes persones. L'autora, també observa un agrupament temporal en què es veu que aquestes conductes que les persones han estat aprenent durant molt de temps les acaben portant a terme en dates properes a les dels altres casos. Segons, Marzabal certs tractaments informatius poden fer que les persones amb "tensió conductual alta" es desinhibeixin i realitzin el mateix acte un cop han vist que altres l'han dut a terme (Marzabal Manresa 2015, p.360).

Gaspar Brändle, Miguel Ángel Martín Cárda i José A. Ruiz investiguen els possibles efectes dels mitjans en aquesta multiplicació de casos . Els autors, parteixen de la base de que l'ésser humà aprèn a través de l'observació perquè és un ser social. D'aquesta manera, de l'observació dels altres membres de la comunitat, els humans determinen quins són els comportaments vàlids o comuns i els repeteixen. Segons exposen els autors, aquest comportament també es trasllada en els mitjans de comunicació, però en la violència només es produeix aquest efecte quan les informacions exposen continguts de violència explícita o es difonen imatges amb contingut violent.

Per tal d'explicar com funciona l'efecte d'imitació de la violència, Brändle, Martín Cárda i Ruiz, hi ha dos mecanismes diferents que poden provocar el que ells anomenen efecte bumerang, és a dir, l'acumulació temporal d'actes de violència de

gènere després de que es doni una informació de la que també parlaven Marzabal Manresa i Zurbano Berenguer. Aquests dos mecanismes exposats per els autors són el de validesa instrumental i el de validesa social. El primer mecanisme faria referencia a la imitació del comportament quan l'observador dedueix que podria ser útil i, segons els autors, es produeix especialment quan es veu l'acció premiada o quan es sent una identificació o admiració cap al model. El segon mecanisme es refereix a la imitació d'una conducta quan la realitza molta gent i l'imitador dedueix que això demostra que es deu tractar d'una forma "apropiada" d'obrar. Segons especifiquen els autors, estudis recents han demostrat, en aquesta línia, que les notícies televisives sobre violència de gènere poden influir negativament en el nombre de morts registrades per aquest tipus de violència (Brändle, Cárdua, i Ruiz, 2011, p.165).

En les conclusions de la seva investigació, els autors expressen i remarquen la necessitat d'estudiar les possibles conseqüències dels mitjans de comunicació ja que es pot donar lloc a que les informacions que estan destinades a combatre la violència l'acabin exaltant. Això, segons els autors, demostraria que es poden estar utilitzant tàctiques ineficaces o pràctiques que, fins i tot, produeixen més violència (Brändle, Cárdua y Ruiz 2011, p.167).

Comes d'Argemir, també parla d'aquest possible efecte d'imitació a en la seva obra i exposa:

“La perspectiva majoritària es que s’ha d’informar sobre la violència masclista, donar importància a les notícies i contribuir en la prevenció de la violència generant un rebuig social. Però al 2010, el delegat del Govern contra la violència de gènere, Miguel Lorente, va advertir, després de valorar les conclusions d’un estudi, que la aparició mediàtica de les agressions comporta

un efecte d'imitació, donant idees als assassins potencials i generant el desig de reproduir els danys, el dolor i desconsol d'amics i familiars de les víctimes. Vives-Cases et al. (2009) constaten efectivament la existència de nous assassinats per violència de gènere pocs dies després d'haver aparegut un cas en els mitjans de comunicació i en aquest sentit pot haver-hi un lleuger efecte imitació. Però mostren també que la informació que explica la existència d'actuacions polítiques i càstigs penals té en canvi un efecte protector'' (Comas d'Argemir 2014, p.6).

3.2. Narrativa i format

3.2.1. El documental

El diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans defineix el documental com “*un film que no és de ficció i té una finalitat informativa, cultural o didàctica.*” En canvi, per definir reportatge, explica: “*Gènere del periodisme d'informació i del periodisme interpretatiu que consisteix a relatar fets d'actualitat o d'interès general, sovint amb l'ajut de fotografies, d'il·lustracions o de filmacions.*” La Real Acadèmia Espanyola, al seu torn, defineix el documental com “*una pel·lícula cinematogràfica o un programa televisiu que representa amb caràcter informatiu o didàctic, fets, escenes, experiments... presos de la realitat*”. En canvi, per definir què és el reportatge, la RAE expressa: “*treball periodístic, cinematogràfic... de caràcter informatiu.*”

D'aquestes definicions, se'n obtenen conclusions borroses, complicades de delimitar i poc nítides. En un principi, un dels trets distintius que s'atorguen al documental és el caràcter cinematogràfic, però la Real Acadèmia Espanyola atorga aquest caràcter als reportatges també. D'altra banda, també destaca la forma que tenen ambdós diccionaris de remarcar que el reportatge és un treball periodístic, però el caràcter informatiu que atorguen també als documentals indueixen a la pressuposició de que un bon documental informatiu també necessita un bon treball periodístic, amb elements com una bona investigació o un bon contrast de fonts . Segarra, en aquesta línia, explica que un documental no és un simple reportatge. L'autor expressa que en els documentals es va més enllà de la informació i, a més a més, s'explica una història (Segarra, 2008, p. 13).

Rabiger Michael presenta, a l'inici de la seva obra, la complexitat de definir què és el documental. Expressa com suposa la introducció del present i el passat, com tracta

creativament la realitat, com introdueix la crítica social, la importància que hi té el punt de vista i el pes que hi té la història (Rabiger, 2005, p.11).

Barnouw, per la seva banda, remarca que un dels aspectes crucials del documental és la seva habilitat per fer veure a la societat aspectes de la realitat que, tot i que estan disponibles i a la vista, per un motiu o un altre, no es perceben (Barnow, 1993, p. 3). En aquest sentit, Barnouw parla també de l'esperit de crítica social, però introdueix també la importància de la mirada i del punt de vista.

Magdalena Sellés, tot i que reconeix que la definició de documental és complicada, observa que gairebé totes les definicions coincideixen en què el documental aporta coneixement i ajuda a comprendre la condició humana mitjançant la interpretació creativa de la realitat (Sellés, 2016, p.7).

Segons Nichols, hi ha sis estils de documentals, però això no suposa que una pel·lícula hagi de pertànyer obligatòriament a un d'aquests tipus, si no que pot agafar característiques de diversos estils. Els sis estils de documental, segons Nichols, són l'estil poètic, l'estil expositiu, l'estil observacional, l'estil participatiu, l'estil reflexiu i l'estil representatiu. L'estil poètic narra fragments de la realitat poèticament, però segons Nichols l'hi falta concreció i és massa abstracte. El documental expositiu adreça els problemes de la història directament, però Nichols creu que resulta massa didàctic. El documental observacional explica les coses a mesura que passen, però segons l'autor li falta història i context. El documental participatiu es basa en entrevistes o interaccions amb subjectes i l'ús d'imatges d'arxiu per explicar la història, però segons Nichols pot resultar molt intrusiu. El documental reflexiu qüestiona la forma del documental i

divergeix d'altres estils, però segons Nichols és massa abstracte i això pot fer que es perdi la perspectiva sobre els fets que realment s'exposen. Finalment, el documental representatiu emfatitza aspectes subjectius d'un discurs objectius, però segons Nichols aquesta pèrdua d'èmfasis pot portar a un ús de l'estil excessiu (Nichols, 2001, p.138).

4. Presentació formal del projecte

4.1. Pre-producció

4.1.1. Documentació

Abans d'iniciar el documental, es va procedir a la documentació, mitjançant la consulta d'estudis previs, per tal de poder saber quin era l'status quo de la informació de gènere, per què s'havia de millorar i quines podien ser les conseqüències d'una bon o d'un mal tractament de la informació de violència de gènere.

En segon lloc, un cop establertes les bases sobre les quals situar les diverses interrogacions que presenta el documental, es van cercar experts de diversos àmbits que les podessin respondre. En aquest sentit, es buscaven quatre postures diferents: la institucional, la dels mitjans, la de les associacions i la de les víctimes.

Per tal d'obtenir el màxim d'informació possible de les fonts va ser indispensable una tasca de pre-producció. En aquest sentit, es va procedir a una reunió prèvia a l'entrevista amb Cristina Guiu, del Departament d'Interior, per explicar els objectius del documental i la seva importància. Gràcies a aquesta trobada, l'entrevistada es va trobar molt més relaxada durant l'entrevista i va proporcionar obertament el seu punt de vista.

Aquesta tasca prèvia també va ser necessària amb l'Associació de Dones Agredides Sexualment (AADAS). En aquest cas, no es volia comptar únicament amb la informació de les treballadores de l'associació, si no que calia poder arribar, a través de la mateixa, a les víctimes. Per tal d'aconseguir aquest objectiu, van ser necessàries dues reunions prèvies, la primera amb la psicòloga i la segona amb la coordinadora, per tal d'exposar el que es preguntaria, com es preguntaria i quina seria la confidencialitat. En aquest

sentit, abans de la trobada amb les víctimes, també es va rebre un assessorament previ per part d'aquestes dues membres de l'associació, ja que resultava essencial aprendre a interrogar a les víctimes sense fer que tornessin a viure el trauma evitant, d'altra banda, qualsevol recaiguda.

D'aquestes trobades, en les que es va expressar com moltes víctimes havien patit recaigudes després de la trobada amb periodistes o de com aquests havien desestimat la confidencialitat promesa a les dones, es va determinar que únicament es gravarien les mans de les dones, que la veu de les dones es modificaria i que, enlloc de fer preguntes, un cop plantejat el tema, es deixaria que en debatessin entre elles.

4.1.2. Personatges

4.1.2.1. Carme Figueras. És la Consellera del Consell Audiovisual de Catalunya (CAC). Dins del consell, és també la coordinadora de la Comissió de Relacions amb la Societat i Educació en Comunicació Audiovisual, coordinadora adjunta de la Comissió de continguts i coordinadora adjunta de la Comissió de Normativa i Prestadors.

Aspectes per tractar: estat de la qüestió, postura del CAC, efectivitat de les recomanacions, competències del CAC, efectes dels mitjans, efecte imitació

4.1.2.2. Cristina Guiu. És politòloga i periodista i actualment treballa com a tècnica superior en l'àmbit de la seguretat pública i la violència de gènere al Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya.

Aspectes per tractar: quina informació donen els mossos i com l'han de tractar els mitjans, possibles efectes negatius dels mitjans (efecte imitació) i efectes

positius, abast de les polítiques de conscienciació i efectivitat de les lleis per eradicar la violència masclista

4.1.2.3. Glòria Escudero. Coordinadora de l'associació de Dones Agredides Sexualment (AADAS).

Aspectes per tractar: avaluació del tractament que els mitjans fan de les notícies de violència de gènere, necessitat d'incloure la violència sexual en el discurs de la violència de gènere, possibles efectes d'un mal tractament i recomanacions

4.1.2.4. Violeta García. Psicòloga de l'Associació de Dones Agredides Sexualment (AADAS)

Aspectes per tractar: anàlisi del tractament actual, possibles conseqüències, interiorització de la violència, efecte imitació, desvirtualització i culpabilització de les víctimes, efectes negatius en víctimes i recomanacions

4.1.2.5. Isabel Muntané. Codirectora del Màster Gènere i Comunicació de la UAB. Va guanyar la menció honorífica del XI Premi 25 de novembre de l'Ajuntament de Barcelona per el projecte *Dones valentes. Agents d'una informació no masclista sobre les violències sexuals* que va realitzar conjuntament amb Violeta García, d'AADAS.

Aspectes per tractar: anàlisi del tractament actual, possibles efectes del tractament informatiu de la violència de gènere, importància de donar veu a les víctimes, conclusions de *Dones valentes. Agents d'una informació no masclista sobre les violències sexuals*.

4.1.2.6. Otger Amatller. Coordinador de la Fundació Salut i Comunitat, en el marc de la qual es troba Noctambul@s, que tracta la violència de gènere en el context nocturn i en el consum de drogues.

Aspectes per tractar: presentació de Noctambul@s, importància de la perspectiva feminista en el consum de drogues, anàlisi del tractament dels mitjans.

4.1.2.7. Anna Burgos. Antropòloga i periodista, coordinadora actual de l'Observatori Noctambul@s.

Aspectes per tractar: tractament dels mitjans, possible presentació d'atenuants derivats de l'ambient nocturn i el consum de drogues, possibles efectes positius i adversos dels mitjans i recomanacions.

4.1.2.8. Míriam Vila. Periodista de TV3, cap de secció de Societat, l'equip que s'encarrega de l'actualitat policial, judicial, d'ensenyament, de salut de territori, d'infraestructures i, per conseqüència, del tractament de la violència de gènere als informatius de tv3

Aspectes per tractar: tractament de les informacions de violència de gènere, rutines, ètica periodística, formació dels professionals, victimització i culpabilització de les víctimes d'agressions masclistes i cas d'Alfons Quintà.

4.1.2.9. Les supervivents. Conversa entre supervivents d'agressions sexuals, que han rebut suport de l'associació AADAS, en la que reflexionen sobre les notícies que donen els mitjans.

Tractament: tenen total llibertat, la conversa no està lligada, però se les manté anònimes, només se'n mostra les mans mentre preparen roses per Sant Jordi i se'n canvia de veu, per petició de l'associació per garantir-ne l'anonimat, la seguretat i la recuperació. En tot moment s'evita evocar la seva experiència personal per evitar resultar contraproductiu, i es segueixen les indicacions de les especialistes d'AADAS per garantir el seu benestar durant la gravació.

Objectiu: mostrar a supervivents enlloc de víctimes, que tenen força i opinió. Evitar parlar de la violència de gènere ignorant-ne les víctimes. Crear un exemple positiu a aquelles dones que puguin estar patint violència.

4.1.3. Equip tècnic

Per la realització del documental hem utilitzat material propi que ha constatat d'una càmera, un trípode, un micròfon de corbata, una gravadora i un ordinador portàtil.

La càmera utilitzada ha sigut la Canon EOS 1300D, ja que al no comptar amb cap finançament, oferia uns mínims de qualitat a un preu raonable. Per tal de gravar, s'ha utilitzat l'objectiu que venia amb la càmera, que era un objectiu de Canon 18-55.

L'equip de gravació de veu, ha hagut de contar amb un micròfon de corbata i una gravadora, ja que la càmera no comptava amb una entrada per micròfon extern. El micròfon triat va ser un Boya BY-M1 del que ja es disposava. Per evitar el cost addicional d'una gravadora, es va procedir a gravar l'àudio amb la gravadora incorporada al telèfon mòbil, un iPhone 5s.

Per tal de realitzar tant la gravació com la post-producció, s'ha utilitzat un ordinador Macbook Pro. En primer lloc, durant les gravacions de les entrevistes va servir de monitor de la càmera, mitjançant el programa Canon Utilities. En segon lloc, va ser

l'eina utilitzada durant l'edició del documental, edició que es va realitzant mitjançant el programa Adobe Premiere Pro CC 2017.

4.1.4. Equip humà

El documental ha estat realitzat autònomament, de forma freelance. D'aquesta manera, una única persona s'ha encarregat de totes les tasques de pre-producció, que s'han basat en la documentació prèvia i el contacte amb els entrevistats, de la filmació i la realització de les entrevistes i de les tasques de muntatge.

4.1.5. Pressupost del projecte

PRESSUPOST					
Descripció	Unitats	Despesa/unitat	Total	Informació addicional	
Transport	Acreditació de transport públic (TMB)	2	199,20€	398,4€	T-Jove de 3 zone. Targeta de transport unipersonal per menors de 25 anys. Disposa d'un nombre de viatges il·limitats durant 90 dies consecutius
Dietes	Menjar i begudes	7	4€	28€	Menjades i begudes (refrescs, aigua i cafè) consumits durant l'horari d'entrevistes.
Material	Càmera rèflex i objectiu	1	399€	399€	Càmera EOS 1300D amb objectiu Canon 18-55
	Microfon de solapa	1	19,95€	19,95€	
	Adobe Premiere CC 2017	2	24,19€/mes	48,38€	Subscripció individual a Adobe, de pagament mensual, per l'ús de l'aplicació Adobe Premiere CC 2017
Hores de treball	Pre-producció	2	594€/mes	1.188€	Sou de mitja jornada calculat segons conveni de premsa no diària per membre del grup professional 3 amb nivell salarial 6, que es correspon amb la tasca de documentalista.
	Producció	1,5	625€/mes	937,5€	Sou de mitja jornada calculat segons conveni de premsa no diària per membre del grup professional 3 amb nivell salarial 6, que equival a redactor.
	Muntatge	0,5	575,32€/mes	287,66€	Sou de mitja jornada calculat segons conveni de premsa no diària per membre del grup professional 4 amb nivell salarial 7, que equival a muntador.
Drets d'autor	Pack de cinc pistes	1419€	419€/pack	419€	Pack del web Jamendo de 5 pistes d'àudio amb drets d'emissió.
TOTAL				3.775,89€	

4.1.6. Calendari de treball

Febrer 2017						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
		1	2	3	4	5
				Documentació		
6	7	8	9	10	11	12
			Documentació			
13	14	15	16	17	18	19
			Documentació			
20	21	22	23	24	25	26
			Documentació			
27	28					
Documentació						

MARÇ 2017						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
		1	2	3	4	5
		Definició dels aspectes a tractar				
6	7	8	9	10	11	12
		Cerca de fonts i contacte				
13	14	15	16	17	18	19
		Cerca de fonts i contacte				
20	21	22	23	24	25	26
		Cerca de fonts i contacte				
27	28	29	30	31		
Pre-producció interior	Pre-producció AADAS	Preparació entrevistes				

ABRIL 2017						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
					1 Preparació entrevistes	2
3	4	5	6	7	8	9
Preparació entrevistes			Entrevista CAC	Minutar entrevista	Preparació entrevistes	
10	11	12	13	14	15	16
Preparació entrevistes		Entrevista Cristina Guiu	Minutar entrevista		Preparació entrevistes	
17	18	19	20	21	22	23
				Entrevista Glòria Escudero i víctimes	Minutar entrevistes	
24	25	26	27	28	29	30
Preparació entrevistes			Entrevistes Oger Amatller i Anna Burgos	Minutar entrevistes		

MAIG 2017						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
1	2	3	4	5	6	7
			Muntatge			
8	9	10	11	12	13	14
	Preparació entrevistes		Entrevista a Míriam Vila	Minutar entrevista	Preparació entrevistes	
15	16	17	18	19	20	21
	Entrevistes Isabel Muntané i Violeta García	Minutar entrevistes			Muntatge	
22	23	24	25	26	27	28
			Muntatge			
29	30	31				

4.2. Post-producció

4.2.1. Muntatge

Un cop realitzades les entrevistes, s'ha realitzat una tasca de minutatge, en la qual s'han destacat els principals titulars que han donat els entrevistats i s'ha marcat en quin codi de temps els donen. Posteriorment, aquests titulars s'han agrupat per temàtiques i, d'aquesta manera, durant el muntatge, s'ha pogut realitzar una bateria de respostes que responen a cadascun dels temes presentats en el documental. Així, es contribueix a la diversitat de veus i a un estil neutral, gràcies al qual serà l'espectador l'encarregat d'escollir quin dels discursos es creu. Tal com indica el Calendari de Treball, aquesta tasca de minutatge s'ha anat realitzant el dia després de cada entrevista. D'altra banda, l'agrupació per temàtiques s'ha realitzat la primera setmana de muntatge. Un cop realitzada aquesta agrupació s'han afegit recursos audiovisuals de contextualització (fragments de notícies o imatges de diaris) i s'ha afegit la música com a element expressiu. Finalment, s'ha dotat el documental d'una imatge corporativa que, seguint el títol del documental, *Televisades*, ha anant introduint elements propis de la televisió, com les transicions d'encès i apagat, la pèrdua de senyal o la distorsió. A més a més, s'han introduït els diversos *chyrons* on s'ha afegit també el dibuix d'una televisió, per il·lustrar la temàtica del documental.

Després d'aconseguir una primera versió del documental, un tècnic en formats audiovisuals va visionar el reportatge per tal de detectar possibles errors de muntatge i aconseguir el millor resultat possible. Després d'aquest visionat, es va realitzar una segona versió del documental en la qual es van millorar tots els aspectes tècnics.

Un cop realitzada aquesta tasca, es realitzarà un segon visionat amb un públic especialitzat en el documental i amb audiències potencials. Aquest segon visionat servirà per detectar possibles aspectes que cal millorar i, en cas de que sigui necessari, es realitzarà una tercera visió de depuració.

4.2.2. Els recursos audiovisuals del documental

El documental compta també amb recursos audiovisuals que completen les respostes dels entrevistats i doten el discurs d'una major dinàmica. D'una banda, el documental compta amb peces de notícies de premsa i televisió d'arxiu. D'altra banda, compta també amb música per tal d'emfatitzar tots els recursos narratius.

4.2.2.1. Les imatges d'arxiu

Les imatges d'arxiu s'han extret dels webs dels diferents diaris i canals de televisió. En el cas dels diaris, les imatges s'han guardat directament des del web, mitjançant l'apartat hemeroteca. En el cas dels canals de televisió, s'han gravat els clips requerits mitjançant el programa de captura de pantalla Icecream Screen Recorder. Per tal de no atemptar contra la propietat intel·lectual, les imatges van sempre acompanyades dels elements identificatius necessaris per atribuir-les a la cadena de la que provenen.

4.2.2.2. La música

Les músiques triades emfatitzen els moments de tensió del documental i s'utilitzen principalment com a recurs expressiu. La selecció de la música d'acompanyament del documental s'ha fet a través del web Jamendo, ja que permet l'adquisició de diverses pistes de música amb els drets necessaris per poder-les utilitzar en aplicacions ràdios i audiències grans. A més a més, aquests drets tenen també una duració il·limitada i una cobertura global.

4.3. Emissió i comercialització

El documental té una duració de 23,34 minuts i tots els entrevistats, a excepció d'una, parlen en català. L'idioma, d'aquesta manera, converteix al documental en idoni per emetre's a Catalunya. En cas de que es volgués emetre a la resta d'Espanya o del món, caldria realitzar també un procés de doblatge o de subtitulació. Seguint el darrer estudi d'audiència de Kantar Media, corresponent al mes de Maig, els dos documentals més vistos de Catalunya es corresponen als programes 30 Minuts i Veritats de Mentida, ambdós emesos en la franja de *prime time* per la cadena de televisió catalana tv3. D'aquesta manera, per tal d'obtenir la major audiència possible seria recomanable emetre el documental en la franja de *prime time*. Tot i això, l'emissió del documental dependria directament de les negociacions amb la cadena a la qual es vengués.

Per la promoció del documental, es crearà una pàgina de Facebook en la qual s'aniran incorporar diversos *teasers* del documental i diverses declaracions clau dels entrevistats abans de la seva emissió. D'aquesta manera, s'aconseguirà generar expectatives sobre la audiència. A part, si s'emet en televisió, es podria emetre un *teaser* breu per la cadena en qüestió per anunciar-lo abans de la seva emissió.

L'emissió i la comercialització seguiran tres camins diferents. En primer lloc, se'n permetrà el visionat per part de les agrupacions, entitats i associacions que han col·laborat en el documental, per tal de permetre que el debat que el documental presenta vagi més enllà de les pantalles dels telespectadors i es situï en les conferències, classes i exposicions dels experts, que el podran enriquir i seran els que podran contribuir a millorar la visibilització de la violència masclista als mitjans. En segon lloc, es presentarà el documental a un concurs de documentals per aconseguir-ne una major

visibilització i el seu reconeixement. Finalment, s'intentarà emetre el documental per televisió per aconseguir que arribi al màxim possible d'espectadors i professionals del món de la comunicació

4.3.1. Col·laboració amb les ens entrevistades

Es permetrà el visionat del documental a la Universitat Autònoma de Barcelona, a l'observatori Noctambul@s i a l'associació AADAS en agraïment a la col·laboració en el documental d'Isabel Muntané, Ana Burgos, Otger Amatller, Violeta García i Glòria Escudero i de la Universitat Autònoma. Amb això, a part d'aconseguir la visualització del documental, es pretén també dotar d'eines a les ens que lluiten cada dia per millorar els drets i la situació en què es troben les dones. D'aquesta manera, es compartirà el coneixement obtingut durant la realització del documental i es facilitaran les preguntes perquè d'altres professionals puguin millorar la visibilització de la violència de gènere als mitjans de comunicació.

4.3.2. El documental a concurs: Barcelona Visual Sound

Un cop finalitzat el documental, es prepararà per entregar-lo a la quinzena edició del Visual Sound. En la passada edició, celebrada el març de 2017, el Premi del Jurat va ser de 1300 euros i el del Públic de 450. A part dels premis en metàl·lic, el concurs pot suposar una bona oportunitat per aconseguir una major visibilització del documental. En altres edicions, el concurs tenia dues categories segons el contingut del documental: social o de natura. Des de l'edició de 2017 però, una única categoria agrupa tots els tipus de documentals.

Per tal de poder participar en el concurs, es demana que el documental sigui d'un màxim de 30 minuts i que s'hagi produït a partir del gener de l'any anterior. Seguint els

criteris de la darrera edició, la data límit d'entrega del documental hauria de ser al febrer. La inscripció es gratuïta.

4.3.3. L'emissió del documental en televisió

Com que el documental s'ha realitzat en català, els principals canals en què encaixaria serien tv3 i el Canal 33. La funció pública d'ambdós canals els convertiria en receptors idonis d'un projecte com aquest. Pel que fa referència a tv3, la participació de la Cap de Societat dels informatius de la cadena pot suposar un valor afegit alhora d'acceptar el documental.

La duració del documental (23,24min) i la seva temàtica podrien encaixar molt bé en formats com el del programa 30 minuts, que s'emet els diumenges a les 9:55 del vespre. De fet, aquest format seria idoni perquè la introducció del presentador prèvia al documental permetria introduir i actualitzar el tema amb dades sobre la violència de gènere, com el nombre de víctimes o de denúncies o els resultats d'estudis recents. Un dia idoni per l'emissió del documental podria ser el 8 de març, en motiu del dia de la dona, ja que podria donar un valor afegit al balanç de víctimes i suposaria un element de caire reflexiu i analític amb perspectiva de gènere, per la qual cosa contextualitzaria la diada de la dona i suposaria també un exercici d'autocrítica per part dels mitjans. Una altra data idònia per la seva emissió seria el 18 de Novembre de 2017, en commemoració de la mort d'Ana Orantes, que va suposar un canvi en el tractament periodístic de la violència masclista. D'aquesta manera, el documental es podria emetre en el marc dels 20 anys d'evolució del tractament periodístic de la violència masclista.

5. Conclusions

La realització d'aquest documental m'ha servit per poder aprofundir en la violència masclista, en les seves causes i en la complexitat de la seva identificació per part de la víctima.

De la mateixa manera en que el documental ha evidenciat un seguit de males pràctiques per part dels mitjans, principalment causades per l'acceleració de les rutines periodístiques, per l'espectacularització i per el sensacionalisme, també ha enlluernat un seguit de professionals del món de la comunicació i d'altres àmbits que estan treballant en la bona visibilització mediàtica de la violència masclista. Un dels grans aprenentatges del documental ha estat que totes les notícies s'han de treballar amb perspectiva de gènere ja que en tots els àmbits de la societat hi pot haver masclisme. De la mateixa manera, és completament necessari formar bé a tots els professionals del món de la comunicació perquè un mal tractament d'una informació pot tenir conseqüències irreversibles.

També he pogut aprendre que és fàcil posar-se en contacte amb experts en violència masclista. És cert que les rutines periodístiques cada cop agafen ritmes més trepidants, però hi ha moltes organitzacions que lluiten cada dia per abolir la violència masclista i que estan plenament obertes a col·laborar i a que se'ls doni veu, perquè la conscienciació és per elles una tasca indispensable per evitar que aquesta xacra segueixi.

A més a més, hi ha línies d'actuació que encara estan borroses i sobre les quals seria necessari investigar. Tal com va reflectir l'entrevista amb Miriam Vila, cap de Societat

del Telenotícies de tv3, els periodistes que narren els casos de violència masclista es poden trobar amb casos on les pautes encara no estan marcades i on la redacció es troba dividida. Aquest és el cas, per exemple, de la notícia sobre Alfons Quintà, en la qual el reconeixement de la víctima, explicant que era metge, i el dret a la confidencialitat es trobaven directament oposats. D'una banda, es demana que les víctimes segueixin en l'anonimat, però d'altra banda es considera un mal tractament que es repassi la biografia de l'agressor i no la de la víctima. Crec que seria necessari seguir investigant en aquest sentit per veure quin és el tractament correcte i per oferir als mitjans una guia d'actuació millorada.

L'efecte imitació també és un altre assumpte sobre el qual s'hauria de seguir investigant. Les postures en aquest sentit són diverses i, tot i que diferents professionals afirmen que no existeix, també corroboren les agrupacions d'agressions després de la cobertura mediàtica i del seguiment reiterat de casos de violència masclista especialment crus. Cal veure fins a quin punt un agressor pot desinhibir-se després de veure notícies sobre la violència de gènere i quins tractaments podrien produir l'efecte contrari, és a dir, la repressió d'aquest tipus d'intencions.

En aquest sentit, he après que el tractament de la violència masclista ha d'estar en una evolució constant, marcada per la investigació actualitzada de les conseqüències de l'ús de certs marcs informatius.

6. Referències

Adelman, M., Haldane, H. i Wies, J.R. (2012). Mobilizing Culture as an Asset.

Violence Against Women, 18(6), 691-700. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1077801212454121>

Barnouw, E. (1993) *Documentary: a History of Non-fiction Film*. (2 ed.). Nova York:

Oxford University Press

Brändle, G., Cárdbaba, M. i Ruiz, J. (2011). Riesgo de aparición del efecto boomerang en

las comunicaciones contra la violencia. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<https://doi.org/10.3916/C37-2011-03-08>

Brooks, O. (2011). 'Guys! Stop Doing It!': Young Women's Adoption and Rejection of

Safety Advice when Socializing in Bars, Pubs and Clubs. *British Journal of*

Criminology, 51(4), 635-651. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<http://hdl.handle.net/1893/2049>

Comas D'Argemir, D. (2014) La violencia de género en los medios de comunicación.

Cómo y cuándo se representa como un problema público. A Prat Carós, J. (Presidència),

Actes del XIII Congreso de Antropología de la FAAEE. Universitat Rovira i Virgili,

Tarragona. Consultat al Febrer 18, 2017 a

https://www.researchgate.net/publication/265466657_La_violencia_de_genero_en_los_medios_de_comunicacion_Como_y_cuando_se_representa_como_un_problema_public

O

Declaración sobre la eliminación de la violencia contra la mujer (Resolución de la Asamblea General 48/104 del 20 de Diciembre de 1993). (1994) *Nacions Unides*.

Consultat al Febrer 18, 2017 a:

http://www.aulaviolenciadegeneroenlocal.es/consejos Escolares/archivos/declaracion_sobre_la Eliminacion_de_la Violencia_contra_la_mujer.pdf

Gámez Fuentes, M. J. (2012) Sobre los modos de visibilización mediático-política de la violencia de género en España: consideraciones críticas para su reformulación. *OBETS*.

Revista de Ciencias Sociales, 7, 185-213. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/25937/1/OBETS_07_02_02.pdf

Gómez Nicolau, E. (2014) La violència de gènere en el discurs televisiu. Procés de producció i representació mediàtica. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<http://roderic.uv.es/handle/10550/41739>

Gómez Segarra, M. (2008) *Quiero hacer un documental*. Madrid: Ediciones Rialp

Hearn, J. (2013). The sociological significance of domestic violence: Tensions, paradoxes and implications. *Current Sociology*, 61(2), 152-170. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0011392112456503>

Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género. *Boletín Oficial del Estado*. 29 de diciembre de 2004, núm. 313, pp. 42166-42197.

Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. 2 de maig de 2008, núm. 5123, pp. 34425-34462.

Llopis Susierra, M. (2014) Evolución histórica del tratamiento periodístico de la violencia de género en España. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/98492>

López Díez, P (2008) Los medios y la representación de género: algunas propuestas para avanzar. *Feminismo/s*, 11, 95-108. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/9000/1/Feminismos_11_06.pdf

Marzabal Manresa, I. (2015) Los feminicidios de pareja: efecto imitación y análisis criminológico de los 30 casos sentenciados por la Audiencia Provincial de Barcelona (2006-2011). Consultat al Febrer 18, 2017 a:

http://e-spacio.uned.es/fez/eserv/tesisuned:Derecho-Marzabal/MARZABAL_MANRESA_Isabel_Tesis.pdf

Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad (2015) Macroencuesta Contra la Mujer 2015. *Colección Contra la Violencia de Género. Documentos*, 22.

Muntané, I i García, V. (2016) Dones valentes: Per una nova informació sobre les violències sexuals. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<http://aadas.org.es/wp-content/uploads/2017/01/Donesvalentes.pdf>

Nichols, B. (2001) Introduction to documentary. Bloomington: Indiana University Press.

Observatori Origen (2017) Telenotícies i violències masclistes. Una anàlisi crítica. Consultat a l'Abril 29, 2017 a:

http://www.academia.edu/32253126/Telenot%C3%ADcies_i_viol%C3%A8ncies_masclistes_Una_an%C3%A0lisi_cr%C3%ADtica

Organización Mundial de la Salud. (2000) Prevención del suicidio. un instrumento para profesionales de los medios de comunicación. SUPRE. Consultat al Maig 15, 2017 a:

http://www.who.int/mental_health/media/media_spanish.pdf

Organització Mundial de la Salut (2013) Global and Regional estimates of Violence Against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-partner sexual violence. Consultat al Maig 15, 2017 a:

http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85239/1/9789241564625_eng.pdf?ua=1

Sánchez Rodríguez, G. (2008) Violencia machista y medios de comunicación. El tratamiento informativo de los delitos relacionados con el maltrato a mujeres. *Comunicación y Hombre*, 4, 3-15. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=129412637011>

Sellés, Magdalena (2016) *El documental*. Barcelona: Editorial UOC

Rabiguer, M. (2005) *Dirección de documentales*. (3 ed.). Madrid: Instituto Oficial de Radio y Televisión.

Varona, D. i Gabarrón, N (2015) El tratamiento mediático de la violencia de género en España (2000- 2012): agenda setting y agenda building. *Indret*, 2. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<http://www.indret.com/pdf/1123.pdf>

Zuloaga Lojo, L. (2015). La Violencia de Género en la Agenda Mediática: el Caso de la Ley Integral de Violencia de Género (*LO 1/2004*). *Oñati Socio-legal Series*, 5 (2), 804-821. Consultat al Febrer 18, 2017 a:

<http://ssrn.com/abstract=2612466>

Zurbano Berenguer, B. (2012) El concepto “violencia de género” en la prensa diaria nacional española. *Cuestiones de género: de la igualdad y la diferencia*, 7, 25-44. Consultat el 18/02/2017 a

<http://revpubli.unileon.es/index.php/cuestionesdegenero/article/view/901>

Zurbano Berenguer, B. i Liberia Vaya, I. (2014) Revisión teórico-conceptual de la violencia de género y de su representación en el discurso mediático. Una propuesta de resignificación. *Revista de Estudios de Comunicación*, 19 (36), 121-143. Consultat el 18/02/2017 a <http://www.ehu.eus/ojs/index.php/Zer/article/view/13494/12080>